

© osamělém hříbečku

Vyrostl jednou o samotě v jehličí pod smrkem malý hříbeček. Stál tam sám a bylo mu smutno. Kolem dokola nikoho nevidět, neslyšet. Čas mu ubíhal velmi pomalu, protože si neměl s kým povídat a hrát.

„Kdybych tu tak měl nějakého kamaráda,“ posteskl si nejdnou.

Tu a tam proběhla opodál laň, přicupital zajíc nebo havran se pohrabal v jehličí. Nikdo z nich ale o hříbečka nejevil zájem. Uplynulo tak mnoho nekonečně dlouhých podzimních dní. Až se jednou přihodilo něco nečekaného. Jako by snad někdo zaslechl hříbečkovu stýskání si. Jako by z čistého nebe přistála vedle něj záchrana. A to doslova. Nejprve zaslechl dupání a hlasy a pak se zničehonic kousíček od něj zjevil jiný, větší hřib.

Hříbeček byl vyjevený takovou nečekanou návštěvou a zeptal se hosta: „Kdepak se tu bereš?“

A hřib, s hnědou, trošku pochroumanou čepičkou, pravil: „Ale, ani se neptej, hříbečku. Přišly ke mně nohy, natáhly se ruce a už jsem byl v dlani. Vytrhly mě z rodné půdy, od mých malých hříbečků.“

„Ale to je smutné,“ odpověděl hříbeček. „Pročpak by něco takového dělaly?“ podivoval se.

A starý hřib povídá: „Inu, to se tak stává. Už jsem o tom slyšel zkazky. Moji malí hříbečci spadli do tašky a já letěl sem.“

Hříbeček si pozorně prohlédne nového souseda a vidí, že pod kloboučkem má černé skvrny.

„Červíci se do mě pustili, tak nejsem lidem dost dobrý.“

Chvilí byli oba smutní, ale pak starý hřib praví: „Ale to nevadí, hříbečku, ještě mám dost síly a výtrusků, uděláme si novou osadu tady.“

A netrvalo dlouho a urodila se pod smrčkem v jehličí spousta maličkých hříbečků a bylo jim všem pohromadě dobře a veselo.

© lišce, zajíci a kohoutovi

Zili byli liška a zajíc. Liška měla chaloupku z ledu a zajíček z kůry. Když přišlo jaro, chaloupka lišce roztála a zajíčkovi ostala. Poprosila liška zajíčka, zdalipak by se u něj mohla na chvíličku ohřát. Zajíček to lišce dovolil, ale ta se tam uvelebila a zajíčka z chaloupky vyhnala.

Jde zajíček po cestě a pláče, když ho potkají psi: „Haf, haf! Co pláčeš, zajíčku?“

„Jakpak nemám naříkat? Měl jsem chaloupku z kůry a liška z ledu. Chaloupka jí roztála. Včera u mě přespala a dneska mě vyhnala.“

„Neplač, zajíčku,“ řekli psi, „my lišku vyženeme!“

A hned se vydali k chaloupce: „Haf, haf! Polez, liško, polez ven!“

Nato liška křikla: „Chcete, abych vylezla? Chcete, abych byla zlá? Zmizte rychle od chalupy, než z vás budou lítat chlupy!“ Psi se lekli a utekli.

A zajíček šel zase dál a plakal. Vtom se valil proti němu medvěd.

„Pročpak, zajíčku, naříkáš?“

„Jakpak nemám naříkat? Měl jsem chaloupku z kůry a liška z ledu. Chaloupka jí roztála. Včera u mě přespala a dneska mě vyhnala.“

„Neplač, zajíčku,“ řekl medvěd, „já lišku vyženu!“

A hned se vydali k chaloupce: „Brum, brum! Polez, liško, polez ven!“

Nato liška křikla: „Chcete, abych vylezla? Chcete, abych byla zlá? Zmizte rychle od chalupy, než z vás budou lítat chlupy!“ Medvěd se polekal a rázem byl ten tam.

Zajíček se vydal znovu na cestu, plakal, slzy mu tekly proudem, málem pro ně ani neviděl kohoutka s kosou.

„Kykyrykyký! Pročpak, zajíčku, naříkáš?“

„Jakpak nemám naříkat? Měl jsem chaloupku z kůry a liška z ledu. Chaloupka jí roztála. Včera u mě přespala a dneska mě vyhnala.“

„Tak pojď, já ji vyženu!“

„Kdepak, kohoutku, to se ti nepodaří. Psi už to zkusili, sami utéct museli, medvěd už to zkusil, sám utéct musel a ty ji už vůbec nevyženeš.“

„Ale vyženu!“

Přišli k chaloupce. Kohoutek se postavil před dveře, mávl kosou a zaplácal křídly: „Kykyrykyký! K chaloupce v lese kohout kosu nese, zlobí se a mračí, vylez, liško, radši, hajdy z pece, jestli nechceš být o hlavinku kratší!“

Liška to uslyšela, lekla se a zavolala: „Už se obouvám... Už se chystám...“

Kohoutek zazpíval podruhé: „Kykyrykyký! K chaloupce v lese kohout kosu nese, zlobí se a mračí, vylez, liško, radši, hajdy z pece, jestli nechceš být o hlavinku kratší!“

„Už se oblékám... Už jdu...“

Kohoutek zazpíval potřetí: „Kykyrykyký! K chaloupce v lese kohout kosu nese, zlobí se a mračí, vylez, liško, radši, hajdy z pece, jestli nechceš být o hlavinku kratší!“

Z chalupy se ozvalo: „Už si беру kožich... Už otvírám...“

Liška otevřela dveře, vyběhla a kohoutek šmik a usekl jí kosou hlavu. A od té doby žijí zajíc a kohout v chaloupce spolu.

3.

Almužna

Jeden nuzný žebrák šel po vsi prosit a přišel k Blažkové. Ale Blažková byla skoupá a lakomá, ani kousek suchého chleba žebrákovi nedala, ještě se na něj osopila a ze světlice ho vystrčila.

Žebrák šel o dům dál, kde bydlela Hájková, dobrá a milosrdná žena. Jakmile toho žebráka spatřila, vzala dětem chleba od pusy, podala ho

žebrákovi a pravila, aby mu Pánbůh něco lepšího nadělil, ona že je chudá a nic jiného v chalupě nemá.

„Ať ti to Pánbůh desateronásobně nahradí, abys mohla své děti ošatit a byla šťastná, a co začneš dělat, abys dělala do západu slunce.“

Hájková děkovala žebrákovi za dobrořečení, ale moc nepřemýšlela o tom, co řekl, ani tomu nerozuměla. Byla chudá vdova a měla dvě děti, které svými rukama živila. Když od ní žebrák odešel, bylo už po poledni, její děti ještě nic neobědvaly a k večeři jim taky neměla co dát. Zjara dostala od Blažkové tři záhony lnu, které si musela těžce odpracovat, ale udělala to, pak len sama sobě sebrala, namočila, změdlila, vyčesala i spředla, a potom jí z něho tkadlec udělal asi dvacet loket plátna. To plátno, celé své jmění, schovávala na zimu, dětem a sobě na košile.

Když žebrák odešel, byla v domě taková bída, že by sekerou nebylo co utnout. Napadlo ji, aby několik loket toho plátna donesla židovi na prodej a za to koupila chleba a sůl. Začala plátno měřit, děti se utišily a ona měřila, měřila pořád bez konce a měřila až do západu slunce. Ze svých dvaceti loket plátna tisíce loket naměřila.

Radosti plná děkovala Pánubohu, a že chtěla děti co nejdříve posilnit, neběžela na kraj vesnice k židovi, ale vzala několik loket plátna a prodala je Blažkové, ovšemže za psí peníze, opravdu za málo; ale co naplat.

Na druhý den byl ve městě trh a Hájková tam nesla své plátno. A že bylo tenké i pěkné, dobře jí za ně zaplatili. Brzy si koupila dvě krávy, kousek pole a loučky, najala si čeládku a pracovala.

To její štěstí nebylo sousedce Blažkové vhod. Jednou na trhu vyzvídala, jakým způsobem si přišla k takovému jmění. A Hájková jí všechno věrně povyprávěla. Blažková, když to vyslechla, řekla: „Ach, má zlatá

kmotřičko, kdybyste věděla, jaká u mě bývá taky bída! Jestli vás ten žebrák zase navštíví, řekněte mu, aby přišel i ke mně.“

Týden nato šel ten žebrák zase po vsi. Milá Hájková radostí ani nevěděla, kam ho posadit, děkovala mu, uctila ho i obdarovala a poprosila ho, aby se zastavil taky u kmotry Blažkové; a žebrák slíbil.

Blažková uviděla oknem žebráka přicházet, namazala dětem po kousku chleba, a jakmile vstoupil žebrák do stavení, honem jim utrhla chléb od pusy a žebrákovi jej dala.

„Pánbůh zaplať,“ řekl žebrák, „ať ti to desateronásobně nahradí! Jakmile začneš cos dělat, abys dělala do západu slunce.“ A poté odešel.

Blažková už měla připravené plátno k měření a užuž vytahovala z kouta loket a chtěla měřit, když vtom chtěly děti pít a sama taky dostala náramnou žízeň. Aby nezmařila mnoho času, skočila honem ke studni pro vodu. Jakmile jednu konývku přinesla, běžela pro druhou, a jak přinesla druhou, běžela pro třetí, čtvrtou, desátou a tak bez přestání a bez potřeby vodu nosila až do západu slunce.

Co je slyšet nejdále?

Zil jedenkrát na statku starý sedláček se třemi syny. Měli se rádi, pomáhali si, starého tatíčka ctili. Přišel čas, aby se synové oženili a založili rodiny.

Tatíček jim poradil: „Jaká matka, taká Katka. Podívejte se dobře, jaké jsou matky vašich vyvolených. Nežeňte se očima, ale ušima. Poslechněte si, nejsou-li hádavé, přesvědčte se, jsou-li dobré hospo-

dyně. Co se jednou sezdá, rozloučit se nedá. Žili jsme u nás v pokoji a shodě, chtěl bych také v klidu dožít.“

Synové tatínka vyslechli, ovšem ne stejně: Nejstarší koukal na bohatství, mladší hledal krásu, jen ten nejmladší pamatoval na otcovu radu. Oženili se každý podle svého přání a brzy se všechny tři nevěsty nastěhovaly do stavení. Snachy byly dobré hospodyně, ovšem pokoj a klid byl ten tam. Ženy dvou starších bratrů nosily bradu vysoko. Myslely si, že slunce svítí jen pro každou z nich. Nedaly puse pokoj, nenechaly na sobě dobrého chloupku, hádaly se, jedna druhou by nejraději z domu vyhnala. A když se nemohly spolu pohodnout, pustily se do třetí snachy, ženy nejmladšího bratra. Ta byla mírná a tichá. Ráda posloužila starému tatíčkovi, švagrovým se však raději zdaleka vyhnula. Starší snachy se hádaly, dědečka z domova svým křikem vyháněly. A tak to šlo ze dne na den. Starší bratři nic nevěděli. Dědoušek si nepostěžoval a snacha se každá k svému muži měla jako holubička k holoubkovi.

Tatíček byl moudrý a brzy pochopil, že by starší snachy chtěly doma poroučet. Lámal si hlavu, jak rozhodnout, které by měl dům předat. Líbila se mu nejmladší, ovšem syny měl rád stejně a nechtěl žádnému z nich ublížit.

Jednou při večeři řekl synům i snachám: „Vím, že v domě chce být každý pánem. A také vím, že je těžká shoda s ohněm voda. Dům dělit nemůžeme, dostane ho jen jeden z vás. Bude to ten, jehož manželka uhodne mou hádanku. Dávejte dobrý pozor: Co je slyšet nejdále? Máte na rozluštění celou noc, ráno si vyslechnu odpovědi. Dobrou noc.“

Přišlo ráno a domem zvoněla snídaně. Starší snachy byly nevy spalé a nerudné, nejmladší byla čilá a klidná. Obě starší se do sebe

chtěly zase pustit, protože však přišel starý tatíček, obě mlčely a čekaly na vyzvání.

Najedli se a dědoušek se zeptal: „Tak, jaká bude vaše odpověď?“

Nejstarší honem vykřikla: „Já jsem první, já mám nejlepší odpověď! Když kohout na jaře ráno zakokrhá, to je slyšet až na kraj světa!“

Dědoušek se zamyslel a povídá: „Ano, to je opravdu slyšet daleko. A co mi povíš ty, prostřední dcero? Co je slyšet nejdále?“

Prostřední snacha vyletěla jako rozhněvaná slepice a křičí: „Já to vím líp! Nejdále je slyšet, když v letní noci zaštěká pes! To letí ještě dál než na kraj světa.“

Dědoušek se na chvíli zadumal a pak řekl: „Ano, i to je slyšet daleko. Co si však myslíš ty, nejmladší dcero?“

Třetí snacha se na tatíčka mile podívala a povídá klidně: „Já bych řekla, že nejdále ze všeho je slyšet dobré slovo.“

Staříček se usmál, nečekal ani chvíli a hned řekl svoje rozhodnutí: „Ano, přívětivé uvítání a dobré slovo, o tom se povídá na tisíce kilometrů. Tys pronesla nejrozněnější slova, ty budeš v mém domě nadále první hospodyní. A až tu nebudu, bude po mně hospodařit můj nejmladší.“

Tak se i stalo, ať starší snachy natahovaly nelibostí nos, jak chtěly. Otcovo slovo platilo jako zákon a starší bratři své hádavé ženy už uklidnili. Jak to udělali, to už pohádka nepovídá, ovšem od těch dob se žilo v domě v klidu a pokoji jako kdysi.

5.

○ létajícím princí

Byli jednou dva tovaryši, jeden truhlář a jeden soustružník, a ti měli složit mistrovskou zkoušku. To však nebylo jenom tak, člověk musel vyrobit něco opravdu pozoruhodného. Truhlář se pustil do díla a řezal a brousil a kutil, až měl jednoho dne hotový stůl, který mohl i plout po vodě. Soustružník zase vyrobil křídla, se kterými mohl člověk létat jako pták. Když pak mistři oba kousky hodnotili, dospěli k závěru, že truhláři se vedlo lépe, jeho stůl vyhrál. To soustružníka roztrpčilo, vzal křídla, připjal si je, zvedl se do výše a odletěl pryč.

Letěl celý den i noc, až dorazil do jedné daleké země. To vám bylo pozdvižení, když se snesl na dvůr královského paláce. Sám mladý princ seběhl dolů a prosil ho, aby mu křídla prodal, že se mu dobře odmění. Soustružník svolil a dostal za křídla pěkný obnos, z něhož mohl žít až do smrti.

Princ si pak připjal křídla a vznesl se do výše. Letěl a letěl, až dorazil do královského města v sousední říši a tam uviděl překrásnou vysokou věž. Sestoupil dolů a od lidí se dozvěděl, že v té věži bydlí ta nejkrásnější princezna na světě, kterou tam ukryl její otec král, protože bylo předpovězeno, že mu ji jednoho dne unesou.

Princ byl zvědavostí bez sebe, nemohl se dočkat noci, kdy si opět připne křídla a vyletí k věži, aby se na princeznu podíval. Sotva se setmělo, vydal se k otevřenému oknu a nahlédl dovnitř.

Musel věru přivřít oči nad tou krásou, co ho tam čekala. A protože se princezně také líbil a bylo jí na věži samotné smutno, zaslíbili se

sobě. I připjal si princ křídla, princeznu vzal do náruče a odnesl ji do své říše.

Když se vrátil na otcovský zámek, zavládl tam obrovský jásot a radost, protože ho měl každý za ztraceného a starý král mezitím zemřel žalem. A tak se princ stal králem a princezna jeho královnou.

Za nějaký čas přinesl posel zprávu, že sousední král dal rozhlásit, že tomu, kdo mu přivede zpět dceru, dá půlku království. To se mladému králi zamlouvalo, vyzbrojil vojsko a v doprovodu mladé královny se vydal do sousední říše, aby ji předal jejímu otci.

Sousednímu králi pak nezbylo než splnit slib, a tak se nakonec létající princ stal králem i sousední říše a se svojí krásnou královnou žil šťastně až do konce svých dní.

6.

Dřevorubec a jeho chytrá dcera

Jeden dřevorubec vykopával v lese pařezy. Vykopal pařez a mezi kořeny narazil na něco tvrdého. Dobře se podíval a byla to železná skříňka plná zlaťáků. Zaradoval se dřevorubec, naložil skříňku na trač, přikryl ji roštím a jel domů. Těšil se, co všechno si za ty zlaťáky koupí. Ve městě potkal bohatého kupce a ten mu povídá: „Prodej mi to roští!“

„To nejde, pane, nemohu je prodat.“

„Pročpak?“ podivil se kupec, hrábl do roští a našel tam skříňku plnou zlaťáků.

„A tak je to tedy! Jistě jsi to někde ukradl!“ zvolal, skříňku mu vzal a nic nedal na dřevorubcovy nářky a prosby.

Přišel dřevorubec domů a smutně si sedl za stůl.

„Copak se ti stalo, tatínku?“ zeptala se jeho jediná dcera.

„Ale potkalo mě štěstí s neštěstím,“ vzdychl si dřevorubec a vyprávěl dceři, co se mu přihodilo.

„Jen, tatínku, nenaříkej, však já tu skříňku od kupce přinesu,“ pravila dcera a odebrala se ke kupci.

„Copak chceš?“ zeptal se jí kupec.

„Chtěla bych k vám do služby, pane.“

„Dobrá, potřebuji služku. A jakpak se jmenuješ?“

„Nikdo... nikde... nic.“

„To je divné jméno,“ podivil se kupec, ale děvče do služby vzal.

Sloužila dřevorubcova dcera u kupce den, druhý a všechno si v domě dobře prohlídla. A když třetího dne odešel kupec z domu, vzala mu železnou skříňku se zlaťáky a utekla domů k otci. Vrátil se kupec domů, služka nikde a skříňka taky pryč. Hned poznal, kolik ušlo. Vyběhl z domu a začal naříkat: „Zloději! Zloději! Okradli mě!“

Seběhli se lidé a ptali se kupce: „Kdo kradl? Kde kradl? Co kradl?“

A kupec volal: „Nikdo... nikde... nic!“

„Nikdo, nikde, nic?“ divili se lidé. „Tak proč tedy křičíš?“

A pak se zase rozešli a říkali si, že se kupec asi zbláznil.